

VINTERNATT 2

Modell för lokalt samarbete för att tillfälligt lindra akut nöd bland människor i utsatthet

Erfarenheter hämtade från projekt Vinternatt 2 i Stockholm, ett samarbete mellan kommun och idéburen sektor. Samarbetsmetod hämtad från Vinternatt 2 och andra samarbeten "I gemenskap".

Vinternatt 2 har tagits fram och används av bland andra:

Svenska kyrkan 

 NY GEMENSKAP

 Equmeniakyrkan

 Stockholms stad

FILADELFIA
STOCKHOLM

Även Röda Korset, EFK, Frälsningsarmén och andra aktörer finns representerade i samarbete kring denna modell.

För mer information om I Gemenskap som samarbetsform och fler tips om bemötande mm. rekommenderas boken 'Tillsammans gör skillnad' (redaktörer Svanell, Holmdahl, Helmner, Argument förlag)

I GEMENSKAP

– METOD FÖR SAMARBETE

Gemensamma mål

För att nå bred samverkan med många olika aktörer krävs en tydlig sammanfattning av det gemensamma målet med projektet. Planering, utförande och utvärdering görs endast utifrån detta gemensamma mål. Då man inte behöver vara samstämmig i övrigt, i t.ex politik och tro, blir projektet effektivt. En annan vinst är att målgruppen hamnar i fokus snarare än de som driver projektet, att hjälpa blir viktigare än att vinna diskussioner eller plats i media.

Inkluderande förhållningsätt

För att göra det möjligt för så många som möjligt att vara med undviker samarbetet krav, istället bjuds alla in att bidra med vad man kan. Då aktörer når denna generositet gentemot varandra känner sig volontärer välkomna på samma sätt och projektet blir positivt genomsyrat. Denna hållning påverkar mötet med målgruppen. I den öppna, möjliggörande atmosfären slappnar man av, blir en deltagare som hjälper till med ordning och praktiska bestyr.

Karitativ hjälp

I Gemenskap möter i första hand behov av medmänsklig natur. För att bota eller förändra behövs annan kurativt utformad verksamhet vad gäller såväl budget som långsiktighet som förhållande till samarbete. Den karitativa insatsen fokuserar på lindring av nöd och medmänskligt stärkande av hopp hos enskilda, grupper och samhället i stort. Vinsterna av ökat deltagande, av möjlighet att göra en insats, att få mötas av ett leende är stora för alla inblandade och till hjälp att möta svåra situationer och personer i utsatthet på ett positivt sätt.

ATT INLEDA ETT I GEMENSKAP-SAMARBETE, EXEMPEL

INBJUDAN: En eller flera aktörer bjuder in så brett som möjligt till ett inledande samtal om hur situationen ser ut, vilka behov man gemensamt ser i närområdet. Om ideella aktörer tar initiativ, bjud även in kommunen, oavsett hur samverkan kan uppnås så är det bra att ha med sig det offentliga i samtalet.

FRÅGA OM SAMARBETE: utifrån modell eller annat förslag som uppkommer i samtalet ställs frågan om vilka som vill vara med och fundera vidare, någon tar på sig att sammankalla till nytt arbetsmöte, intresserade tar med sig fråga om organiserat samarbete till respektive huvudman.

ARBETSMÖTE: Först bestäms målsättning som alla är med på. Därefter listas de behov som projektet kräver. Vem samordnar? Vilken ekonomi behövs, vilka kan bidra till budget? Information och förberedande logistik? Mötet bör innehålla en gemensamt antagen tidsplan för projektet; när ska vad och vilka vara klara med vad, information internt och externt, när och hur sker avstämningar under projektets gång, när avslutas det, utvärdering?

ÖVERENSKOMMELSE: För ett så lyckat resultat som möjligt med denna samarbetsform bör det poängteras att var och en bidrar efter förmåga och att alla lovar att hålla sig till det som överenskommits. Erfarenheten är att det är bättre att hålla sig till den omfattning som överenskommits från början även om behoven och möjligheter att tillgodose dessa växer under projektets gång

MODELLEN VINTERNATT 2

1–3 nätter per vecka

5–10 gäster per övernattningslokal

3–5 volontärer/medarbetare från lokal församling på plats

Luftmadrasser, filtar, handdukar och hygienartiklar samt kvällsmat och frukost

UPPLÄGG PER NATT

Kl. 19.00 Frivilliga samlas, plockar fram det som ska användas

Kl. 20.00 Gästerna möts upp och tas med till övernattningslokal

På plats turas gäster om att tvätta sig, gör iordning sovplatser och laga mat tillsammans med frivilliga

Kl. 21.00 Gemensam måltid (Gulasch/Köttsoppa/Nudlar/Mexikanasoppa)

Kl. 22.00 Lampor släcks

Kl. 06.00 Väckning

Frivilliga gör smörgås och kaffe, gäster packar ihop, städar och vädrar

Kl. 07.00 Lokalen lämnas av samtliga

ANTAL NÄTTER

– Tiden tillsammans gör att gränser påverkas, för att kunna hålla fast vid det som avtalats är det till fördel för såväl gäster som värdar att tiden begränsas. Modellen föreslår högst tre nätter i sträck.

ANTAL GÄSTER

– När man klarar av att mötas som individer påverkas stämningen positivt och respekten för t.ex regler ökar, för att förhindra att de övernattande blir en anonym grupp är det till fördel för såväl gäster som värdar att antalet begränsas. Modellen föreslår högst 10 personer per övernattningslokal.

ORDNING OCH BEGRÄNSNING

– För att inte negativt påverka andra verksamheter som använder lokaler bör utrustningen vara lätt, kunna stoppas undan utan att ta för mycket plats.

- För att motverka att lokaler påverkas av smittor och löss mm. är det till fördel att kunna erbjuda en avställningsyta för bagage, använda luftmadrasser och filter som går att skaka av. Målgruppen efterfrågar framförallt nattro och värme, inte rena lakan. Om man ändå vill erbjuda lakan bör de tvättas regelbundet.
- För att undvika att större skaror än de inbjudna flockas utanför lokalen är det till fördel att möta de övernattande på en neutral plats i närheten. Om problem tillstöter avbryts övernattning innan man kommit in i lokalerna.

SÖMN, TVÄTT OCH MAT

Det som främst lindrar nöd med denna modell är vila och mänskliga möten.

- För den fattige, undernärde, nedkylda är åtta timmars sömn inomhus till stor hjälp. Modellen förespråkar att släcka ljuset i tid framför att inbjuda till aktivitet.
- För en god sömn är det väsentligt att kunna tvätta av sig före. Även enklare möjligheter att tvätta sig. Att tvätta håret är oerhört uppskattade av målgruppen. Det är inte nödvändigt att erbjuda rena kläder.
- Maten är det minsta bekymret! Målgruppen uppskattar lättare soppor/grytor och vitt bröd utan smör

ANSVAR SOMRÅDEN

SAMORDNARE

Samordnarens främsta uppgifter är att;

- Driva projektet i samarbete med övriga ansvariga.
- Inhämta information om hela projektet och hålla alla aktörer uppdaterade.

När modell antagits utses samordnare. Om kommunen vill delta aktivt i projektet är man också mycket aktiv i vem som tar uppdraget. Utmaningen med uppdraget är att se projektets intressen före t.ex den egna organisationens. Samordnaren bör därför redan från början ha en god relation till så många som möjligt inom projektet.

Samordnarens uppgift är också att ta emot rapporter om problem i projektet. Det är angeläget att alla involverade har någon att kontakta. Samordnarens uppgift då det uppstår nya behov eller problem är att tillsammans med övriga ansvariga ta fram ett svar, t.ex se över vilken mat som köps in; ta beslut om att stänga en lokal som fått ordningsproblem; säga ja eller nej till den enskilde volontärens önskan om att bjuda målgruppen på lite extra.

LOKALER

De som har lokaler att erbjuda projektet har kontakt och utbyter erfarenheter. Bra

om man har så lika policy som möjligt på varje ställe. Om projektet innehåller flera lokaler bör ansvarig för detta område utses, denne håller kontakt med samordnaren.

Det är den som upplåter lokal som också tar på sig ansvaret för försäkring och ev. kontakt med brandskyddsmyndighet. Om övernattning sker i den omfattning som modellen förespråkar kan den ses som tillfällig, det är inte nödvändigt med speciella bygglov eller liknande. Vid användande av denna modell gäller samma villkor som för annan kyrklig sammankomst eller studieverksamhet vad gäller försäkringar; deltagarna uppger namn, personnummer och vilken aktivitet de deltar i.

Ett tydligt städschema bör tas fram för varje lokal. Det är angeläget för både deltagare och värdar. Vid varje övernattning ingår för medarbetare, volontärer och nattgäster att plocka ihop utrustning, städa ytor som använts samt vädra ordentligt. Då nattgäster annars vistas mycket utomhus används gärna plastmadrasser eller plastöverdragna madrasser, filter som är lätta att skaka av. Om lakan och handdukar används bör dessa tvättas efter varje övernattning.

VOLONTÄRER

Projektet kräver att någon samordnar alla volontärer. I detta uppdrag ingår att ha en första storsamling där alla får samma information om volontäruppdraget, vilken möjlighet till stöd som finns, vad som förväntas. Volontärer kan delta i olika lokaler, olika tider, men det är till stor fördel om en grupp frivilliga utgör stommen för varje lokalt projekt. Den som samordnar volontärer har dessutom kontakt med den lokalt ansvarige, utvärderar vad som fungerar eller behöver förbättras.

MAT OCH MATERIEL

Antingen löser man dessa behov lokalt, eller så tar en eller flera aktörer ansvar för inköp och logistik för hela projektet. Oavsett vilken lösning man väljer behövs en lokalt ansvarig som ser till att det finns utrymmen att magasinera i, som inventerar och rapporterar eventuella problem.

Kvällsmål består av lättuggat och varmt kvällsmål (gulasch, potatis- och grönsaks-soppa, mexicana-soppa, nudlar), ljust bröd och vatten samt gärna te och kaffe. När alla hjälpt till med städningen på morgonen serveras ljust bröd och kaffe och te när gästerna är på väg ut.

Det finns goda erfarenheter av att använda luftmadrasser, t.ex med elektrisk uppblåsning och utblåsning. Fördelar är att de är bekväma att sova i, lätta att använda, lätta att packa ihop och förvara utan att ta för mycket utrymme. De är dessutom hygieniskt fördelaktiga då inte smuts eller loppor fastnar på dem.

De som sover utomhus är vana att sova i sina kläder och kräver inte mjuka lakan eller sköna kuddar. Det är alltså fullt tillräcklig standard och lätt att hantera en enkel utrustning bestående av madrass och filter.

Schampo, rakhyvlar, bindor, tandborstar, tandkräm och lotion är sådant som går åt då man erbjuder möjlighet att tvätta av sig. Den som agerar värd kan vara tydlig i att portionera.

MÖTE MED MÅLGRUPPEN

Om kommunen deltar i projektet kan det vara bra att t.ex uppsökande socialtjänst är delaktig i denna del. Om någon av aktörerna har kontakt med målgruppen i redan befintlig verksamhet tar de naturligtvis ansvar för rekrytering av nattgäster.

Den som ansvarar för att bjuda in till övernattningar gör ett förslag som förankras hos övriga aktörer. En av utmaningarna med denna modell är att den inte är öppen för alla, att endast en begränsad skara kan sova över. Det är därför mycket angeläget att problematisera hur man gör urval.

Det är inte svårt att kommunicera med målgruppen om man begränsar sig till det nödvändiga. Via internet kan man få tillgång till översättningar av relevanta uttryck för vilken natt det gäller, vilka det gäller, vilka regler som gäller.

Den som ansvarar för mötet med målgruppen skapar en manual som är lätt att följa för den som är lokalansvarig på plats under en övernattning.

TIPS: Bjud in målgrupp som befinner sig i närområdet till en kväll med soppa. Förbered en skriftlig inbjudan eller spela in fraser i app i förväg där övernattning presenteras.

UTVÄRDERING

Samordnare och övriga ansvariga kommer överens om vilken statistik som förs och hur projektet rapporteras.

Det är till stor nytta med en bred utvärdering där aktörer, medarbetare, frivilliga och nattgäster deltar. Utvärdering skapas utifrån den målsättning projektet antagit. Vad var det man ville uppnå och hur fungerade det?

LATHUND

SAMORDNING

Aktörer och kontaktpersoner:

Övriga att informera:

Målsättning med projekt:

Tidsperiod och schema:

Samordnare är:

Samordnare uppdras av projektet att ansvara för:

Samordnare rapporterar till:

Samordnare ansvarar för att utvärdering tas fram, hur?

Tänk på att: Om samarbetet är nytt och många olika aktörer är med är det klokt att ge samordnaren stort ansvar för det man gemensamt vill genomföra.

LATHUND

LOKALER

Lokalinnehavare:

Ansvarig för lokal:

Övriga att kontakta:

Lokalinnehavaren behöver stöd med följande för att kunna upplåta:

Lokal rymmer antal personer inklusive medarbetare/frivilliga

Lokal kan användas (dagar, tider):

Lokal har följande dusch/tvätt-möjligheter:

Lokal har följande möjlighet att erbjuda tvätt av kläder:

Lokal har kök:

Lokal har städutrustning och rutiner för hur lokal städas:

Material och mat förvaras:

Tänk på att: Offentliga utrymmen kan användas för tillfällig övernattnig om brandskyddsföreskrifter uppnås, om det blir större antal än 30 bör lokal brandskyddsmyndighet kontaktas för genomgång. Lokalinnehavare ansvarar för den verksamhet som bedrivs och därmed också för försäkring, eventuell kontakt med brandskyddsmyndighet och liknande. Lokalinnehavare ansvarar för att utrymningsplan finns lätt tillgänglig och gås igenom med ansvariga övernattningar. Enklare kvällsmål och frukost får tillagas och serveras utan att särskilda tillstånd erfordras.

LATHUND

VOLONTÄRER

Ansvarig:

Inbjudan – egen rekrytering, sociala medier, volontärbyrå el.liknande, affisch i lokal livsmedelsbutik?

Policy:

Behov per tillfälle:

Behov för hela perioden:

Utbildning – sjukvård, lokalkännedom, möte med målgrupp:

Vart vänder man sig för stöd:

Vem har försäkring för volontärer:

Tänk på att: Det behövs ingen annan kompetens än att vara medmänniska och klara av att arbeta tillsammans med instruktioner från ansvariga. Om ingen av arrangörerna har egna rutiner för volontärpolicy, schemaläggning mm. finns stöd att hämta från t.ex Volontärbyrå, Röda Korset

Det är alltid bra att vara tydlig med vad frivilliguppdrag innebär och kräver i inbjudan eller under en första träff. De flesta frivilligorganisationer har försäkringar för verksamhet där frivilliga ledare kan kompenseras för skada som uppkommer i samband med uppdrag.

LATHUND

MÖTE MED MÅLGRUPP

Vem/Vilka ansvarar:

Vilken tidigare kontakt med och kunskap finns med målgrupp:

Vilket stöd behöver ansvariga för uppgiften:

Var möter man målgrupp med inbjudan till nattlogi?

Var möter man målgrupp för uppföljning?

Vilka länkar till annat stöd (vård, kläder, mat, socialtjänst) finns:

Tänk på att: Mobila appar som tolkar till t.ex rumänska fungerar utmärkt för att påbörja samtal där övernattning erbjuds.

Att låta en grupp potentiella nattgäster själva vara med och bestämma turordning, vilka som får sova vilken natt, är oftast det bästa förhållningssättet för att skapa ordning och trivsel.

Man tar kontakt med myndigheter om man t.ex möter minderåriga, personer som lider av svår sjukdom eller annan problematik som kan skada personen eller omgivningen

LATHUND

MAT OCH MATERIAL

Vem/vilka ansvarar för:

– Mat:

– Material (madrasser, filter, hygienartiklar):

Hur finansieras inköp:

Vem inventerar och fyller på förråd:

Vilken matsedel:

Vilken utrustning att sova i:

Vilka hygienartiklar:

Andra behov (tvättmedel, städutrustning, mobiltelefon?):

Vem tar hand om material och överbliven mat efter projekt?

Tänk på att: Om lokalen städas och vädras och sängkläder skakas av/tvättas efter varje övernattnig så det finns inga överhängande faror för att obyra eller smitta drabbar faciliteter.

Det finns billigare luftmadrasser med el för lufttillförsel/tömning, dessa tar mindre plats att förvara och är lätta att hålla rena samt erbjuder god komfort.

För att låta nödlindring i form av vila bli effektiv bör värden vara tydlig med vilken tid det släcks och är tyst.

